YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

6 päivänä huhtikuuta 1995 *

Asiassa C-439/93,

jonka Cour de cassation française on saattanut tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen soveltamisesta 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa riita-asiassa,

Lloyd's Register of Shipping

vastaan

Société Campenon Bernard,

ennakkoratkaisun edellä mainitun 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972 L 299, s. 32) 5 artiklan 5 kappaleen tulkinnasta sellaisena kuin se on muutettuna 9 päivänä lokakuuta 1978 Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä tehdyllä sopimuksella (EYVL L 304, s. 1 ja tekstimuutos s. 77),

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, F. A. Schockweiler (esittelevä tuomari), jaoston puheenjohtajat P. J. G. Kapteyn ja C. Gulmann, tuomarit C. N. Kakouris, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray, D. A. O. Edward ja J.-P. Puissochet,

julkisasiamies: M. B. Elmer,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

— The Lloyd's Register of Shippingin puolesta asianajajat Didier Le Prado ja Luc Grellet, Pariisi,

— Société Campenon Bernardin puolesta asianajajat André Moquet ja Arnaud Lyon-Caen, Pariisi,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoministeriön oikeudellisen osaston apulaisjohtaja Catherine de Salins ja saman ministeriön oikeudellisen osaston ulkoasiainsihteeri Nicolas Eybalin,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään avustava oikeudellinen neuvonantaja Michail Apessos ja oikeudellinen asiamies Vassileia Pelekou,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Lucinda Hudson, Treasury Solicitor's Department, avustajanaan S. Lee, barrister,

— Euroopan yhteisöjen komissio, edustajanaan oikeudellinen neuvonantaja Marie-José Jonczy,

ottaen huomioon käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan The Lloyd's Register of Shippingin, Société Campenon Bernardin edustajanaan asianajaja Elie Kleiman, Pariisi, Kreikan hallituksen sekä Euroopan yhteisöjen komission esittämät suulliset huomautukset 10 päivänä tammikuuta 1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä,

kuultuaan julkisasiamiehen 21 päivänä helmikuuta 1995 pidetyssä käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour de cassation française (jäljempänä Cour de cassation) on tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen 3 päivänä kesäkuuta 1971 yhteisöjen tuomioistuimen tulkintavallasta tehdyn pöytäkirjan nojalla pyytänyt päätöksellään 26.10.1993, joka on saapunut tuomioistuimen kirjaamoon 10.11.1993, ennakkoratkaisua mainitun yleissopimuksen 5 artiklan 5 kappaleen tulkinnasta (EYVL 1972 L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna 9 päivänä lokakuuta 1978 Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä tehdyllä sopimuksella (EYVL L 304, s. 1 ja tekstimuutos s. 77, jäljempänä yleissopimus).

2 Kysymys on esitetty riita-asiassa ranskalainen yhtiö Campenon Bernard (jäljempänä Campenon Bernard), kotipaikka Clichy (Ranska), vastaan englantilainen yleishyödyllinen yhdistys The Lloyd's Register of Shipping (yhdistys, joka ei tavoittele taloudellista voittoa, jäljempänä Lloyd's Register), kotipaikka Lontoo, joka koskee betoniraudoitukseen käytettävän teräksen hyvää tarkastustapaa.

3 Marraskuun lopussa vuonna 1985 Campenon Bernard otti yhteyttä Lloyd's Registerin ranskalaiseen sivuliikkeeseen teettääkseen tarkastuksen betoniraudoitukseen käytettävästä teräksestä, jota sen oli tarkoitus käyttää tienrakennukseen Kuwaitissa. Tehtävään kuului tarkastaa, vastaako betoniraudoitukseen käytettävä teräs niitä amerikkalaisia normeja, jotka kuwaitilainen yleisistä töistä vastaava ministeriö on liittänyt urakkaehtoihin, ja mikäli vastaus on myönteinen, antaa todistus yhdenmukaisuudesta.

4 Neuvotteluiden jälkeen Campenon Bernard on 3.12.1985 päivätyllä kirjeellään tilannut työn ranskalaiselta sivuliikkeeltä. Kirjeessä määrättiin, että tarkastuksen tekisi Espanjassa Lloyd's Registerin espanjalainen sivuliike. Siinä todettiin myös, että maksu suoritettaisiin pesetoissa. Joulukuun 9 päivänä Lloyd's Registerin ranskalainen sivuliike ilmoitti hyväksyvänsä tilauksen.

5 Vaikka Lloyd's Registerin espanjalainen sivuliike antoi todistuksen yhdenmukaisuudesta, kuwaitilainen yleisistä töistä vastaava ministeriö ei hyväksynyt betoniraudoitukseen käytettävää terästä sillä perusteella, ettei se vastaa amerikkalaisia teknisiä normeja.

6 Lloyd's Registerin ranskalaisen sivuliikkeen kiirehtimänä Campenon Bernard maksoi espanjalaisen sivuliikkeen sille osoittaman laskun varaten kuitenkin oikeuden kiistää maksun aiheellisuuden. Se moitti Lloyd's Registeriä siitä, että tämä oli virheellisesti todennut betoniraudoitukseen käytettävän teräksen olevan amerikkalaisten teknisten normien mukaista ja nosti vahingonkorvauskanteen ranskalaisen sivuliikkeen välityksellä Tribunal de commerce de Paris'ssa.

7 Lloyd's Register kiisti ranskalaisen tuomioistuimen toimivallan.

8 Tämä prosessiväite on hylätty alioikeudessa kansallisen lainsäädännön säännösten nojalla. Vasta muutoksenhakuvaiheessa sitä on tutkittu ottaen huomioon yleissopimuksen 5 artiklan 1 ja 5 kappaleet, joiden mukaan

"Sitä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa:

1. sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa kanteessa tarkoitettu velvoite on täytetty tai täytettävä;

...

5. sivuliikkeen, agentuurin tai muun sellaisen toimipaikan toimintaa koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa toimipaikka sijaitsee."

9 Cour d'appel de Paris on 5.6.1991 antamassaan tuomiossa todennut, että oikeudenkäynti koskee Lloyd's Registerin ranskalaisen sivuliikkeen toimintaa siten kuin yleissopimuksen 5 artiklan 5 kappaleessa tarkoitetaan ja että asia kuuluu sen toimivaltaan. Tuomioistuin katsoo, että tämä sivuliike oli Campenon Bernardin ainoa neuvottelukumppani, joka oli neuvotellut ja solminut sopimuksen ja sen jälkeen huomauttanut maksusta. Sitten tuomioistuin toteaa, että sillä ei ollut juurikaan merkitystä, että sitoumus täytettiin Espanjassa. Cour d'appelin mukaan yleissopimuksen 5 artiklan 5 kappaleessa ei edellytetä, että sitoumukset tulisi täyttää siinä sopimusvaltiossa, jossa toiminta varsinaisesti tapahtuu. Tällaisen rajoituksen hyväksyminen tekisi 5 artiklan 5 kappaleen merkityksettömäksi, sillä 5 artiklan 1 kappale antaa jo toimivallan riidanalaisen velvoitteen täyttämispaikkakunnan tuomioistuimelle.

10 Lloyd's Register valitti korkeimpaan oikeuteen väiteperusteenaan nimenomaan yleissopimuksen 5 artiklan 5 kappale. Sen mukaan kyse on tämän säännöksen tarkoittamasta sivuliikkeen, agentuurin tai muun sellaisen toimipaikan toimintaa koskevasta asiasta vain, jos varsinainen toimintapaikka sitoutuu velvoitteisiin, jotka tulee täyttää siinä sopimusvaltiossa, jossa tämä toimintapaikka sijaitsee.

11 Näissä oloissa Cour de cassation on 26.10.1993 kysynyt yhteisöjen tuomioistuimelta,

"sisältyykö, ottaen huomioon tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kappaleen säännökset, saman yleissopimuksen 5 artiklan 5 kappaleessa esitettyyn käsitteeseen 'sivuliikkeen toimintaa koskeva asia' ajatus siitä, että riidanalaiset velvoitteet, joihin sivuliike on emoyhtiön nimissä sitoutunut, pitäisi täyttää siinä sopimusvaltiossa, jossa sivuliike sijaitsee?"

12 Lloyd's Register korostaa, että 22.11.1978 antamassaan tuomiossa (asia 33/78 Somafer, Kok. 1978, s. 2183, 13 kohta) yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että 5 artiklan 5 kappaleessa mainittu sääntö koskee riitoja sellaisista velvoitteista, joihin tämä sivuliike on sitoutunut emoyhtiönsä nimissä, kun nämä velvoitteet tulee täyttää siinä sopimusvaltiossa, jossa toissijainen toimipaikka sijaitsee.

13 Lloyd's Registerin mukaan tällainen paikan rajoittaminen vastaa sitä hyvää oikeushallintotapaa, jonka vaatimuksia tällä säännöksellä on pyritty täyttämään. Säännöksellä pyritään siihen, että sivuliikkeen varsinaisesta toiminnasta syntynyt riita ratkaistaisiin nopeasti ja käytännöllisesti ja todistelu olisi helpompaa tapahtumapaikan tuomioistuimessa.

14 Lisäksi, koska sivutoimipaikka ei voi rajoittua siirtämään tilauksia emoyhtiölle vaan sen tulee yhtä lailla osallistua niiden täyttämiseen, ja koska sivutoimipaikan toimintasäde on luonnollisesti rajoitettu sen sopimusvaltion alueelle, johon se on sijoitettu, 5 artiklan 5 kappaleessa määrätty toimivalta on hyväksyttävissä vain, kun sivutoimipaikan emoyhtiönsä nimissä antamat riidanalaiset sitoumukset tulee täyttää sen sopimusvaltion alueella, jossa sivutoimipaikka sijaitsee.

15 Tätä teoriaa ei voida hyväksyä.

16 Ensiksikin, yleissopimuksen 5 artiklan 5 kappaleen sanamuoto ei suinkaan edellytä, että sivuliikkeen neuvottelemat sitoumukset täytetään siinä sopimusvaltiossa, jossa toimipaikka sijaitsee.

17 Lisäksi, pääasian kantajan puolustama tulkinta mitätöisi melkein koko 5 artiklan 5 kappaleen käytännön vaikutuksen. Koska 5 artiklan 1 kappale sallii jo kantajan käydä oikeutta sopimukseen perustuvasta riidasta sen paikan tuomioistuimessa, jossa kanteen kohteena oleva velvoite on täytettävä, 5 artiklan 5 kappale toistaisi tämän säännön, jos sitä sovellettaisiin vain sellaisiin sivuliikkeen velvoitteisiin, jotka tulee täyttää siinä sopimusvaltiossa, jossa sivutoimipaikka sijaitsee. Lisäksi ainakin tässä tapauksessa se antaisi toiselle tuomioistuimelle erityistoimivallan, koska sivuliikkeen sopimusvaltiossa riidanalaisen velvoitteen täyttämispaikkakunta sijaitsee eri tuomiopiirissä kuin sivuliike.

18 Kolmanneksi, on syytä ottaa huomioon, että toissijainen toimipaikka on toimintapaikka, joka edustaa ulospäin pysyvästi emoyhtiötä ja jolla on sellainen johto ja varustus, että se voi neuvotella liiketoimista kolmansien kanssa niin että nämä voivat suoraan kääntyä toimipaikan puoleen tietäen kuitenkin, että varsinainen oikeussuhde syntyy emoyhtiön kanssa, joka sijaitsee toisessa sopimusvaltiossa (ks. edellä mainittu tuomio asiassa Somafer, 12 kohta).

19 Yleissopimuksen 5 artiklan 5 kappaleessa tarkoitettu sivuliike, agentuuri tai muu sellainen toimipaikka voi olla pääasiallinen tai jopa yksinomainen neuvottelukumppani neuvoteltaessa sopimuksista kolmansien kanssa.

20 Kuitenkaan yrityksellä, jonka kanssa asiakas neuvottelee ja jolle se tekee tilauksen, ei välttämättä ole läheistä sidettä sen paikkakunnan kanssa, jossa velvoite täytetään. Täten velvoitteet voivat vaurastuttaa yleissopimuksen 5 artiklan 5 kappaleessa tarkoitettua sivutoimipaikkaa, vaikka — kuten tässä tapauksessa — toisen sivutoimipaikan tulisi ne täyttää tämän sopimusvaltion ulkopuolella.

21 Tämä tulkinta on sopusoinnussa erityistoimivallan säännösten päämäärän kanssa. Kuten käy ilmi kertomuksesta asiassa Jenard (EYVL C 59, erityisesti s. 22), nämä säännökset sallivat itse asiassa kantajan käydä oikeutta muussa kuin vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa, koska riidan ja sitä ratkaisemaan valitun tuomioistuimen välillä on olemassa erityisen läheinen sidos.

22 Näiden perustelujen pohjalta on syytä vastata kansalliselle tuomioistuimelle, että yleissopimuksen 5 artiklan 5 kappaleen käsitteeseen "sivuliikkeen, agentuurin tai muun sellaisen toimipaikan toimintaa koskeva asia" ei sisälly ajatusta siitä, että riidanalaiset velvoitteet, joihin sivuliike on emoyhtiön nimissä sitoutunut, pitäisi täyttää siinä sopimusvaltiossa, jossa sivuliike sijaitsee.

Oikeudenkäyntikulut

23 Huomautuksensa tuomioistuimelle esittäneille Ranskan, Kreikan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Koska esitetty oikeudenkäyntikuluvaatimus kuuluu pääasian asianosaisten osalta kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevaan oikeudenkäyntiin, kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Ranskan tasavallan Cour de cassationin 26 päivänä lokakuuta 1993 esittämän kysymyksen seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 9 päivänä lokakuuta 1978 Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä tehdyllä sopimuksella, 5 artiklan 5 kappaleen käsitteeseen "sivuliikkeen, agentuurin tai muun sellaisen toimipaikan toimintaa koskeva asia" ei sisälly ajatusta siitä, että riidanalaiset velvoitteet, joihin sivuliike on emoyhtiön nimissä sitoutunut, pitäisi täyttää siinä sopimusvaltiossa, jossa sivuliike sijaitsee.

Rodríguez Iglesias Schockweiler Kapteyn

Gulmann Kakouris Moitinho de Almeida

Murray Edward Puissochet

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä huhtikuuta 1995.

Kirjaaja

R. Grass

Presidentti

G. C. Rodríguez Iglesias